

Mezinárodní měnové, finanční a kapitálové vztahy

Vladan Hodulák

Tato prezentace je určena výhradně pro studenty kurzu *Mezinárodní politická ekonomie (MVZ401)* na FSS MU v akademickém roce 2018/2019. Jakékoliv nakládání s prezentací pro jiné než studijní účely v tomto kurzu je zakázáno

Finanční systém

- Kapitál - nejjednodušší definice kapitálu říká, že jsou to peníze, které přinášejí další peníze.
- Kapitálem rozumíme vše, co vkládáme do výroby proto, aby vznikly další hodnoty.
 - Finanční kapitál = peněžní podoba kapitálu (hotové peníze, pohledávky, cenné papíry, deriváty apod.)
 - Reálný kapitál = fyzická podoba kapitálu (stroje, budovy, materiál, polotovary, nehmotný majetek - licence, know-how, software apod.)
- Investice z hlediska jednotlivce a z hlediska ekonomiky jako celku

Finanční systém

- Finanční systém - mechanismus, pomocí něhož se zápůjční kapitál přemísťuje od těch, kteří jej momentálně nepotřebují (spoří) k těm, kteří jej chtějí a mají možnost využít
- Systém, který zajišťuje tvorbu a alokaci finančního kapitálu čímž usnadňuje reálné investice
- Úrok – cena za „pronájem“ peněz
- Trhy, regulace, techniky, subjekty
- Role bankovního sektoru
 - Zprostředkovatel mezi věřiteli a dlužníky
 - Alokátor investic (bankovní tvorba peněz)

Finanční zprostředkovatelé

- Systém částečných rezerv
- Problémy systému
 - Nedostatečná likvidita
 - Nesolventnost
- Věřitel poslední instance
- Kapitálová přiměřenost a minimální rezervy
- Moc bankovního sektoru
 - Vztahová
 - Strukturální
- Cíle na mezinárodní úrovni
 - Výnosy z rozsahu, tlak na uvolnění regulace

Zahranichní kapitál

- **Dělení kapitálových toků**
 - dlouhodobý×krátkodobý kapitál
 - veřejný kapitál (půjčky – zvýhodněné×tržní podmínky, granty), problém vázané pomoci (redukce až o 25%, dříve 40%, pokles na 20%), suverénní fondy
 - soukromý kapitál
- **Formy zahraničního kapitálu**
 - **Přímé zahraniční investice (FDI)** zakládají trvalou účast investora z jedné země v aktivitě subjektu (rezidenta) jiné země.
 - **Portfoliové investice** – nákup cenných papírů, většinou pod 10% hodnoty podniku
 - **Ostatní investice** – např. bankovní úvěry
- **Světová banka**

Mezinárodní finanční systém

- Zahraniční investoři
 - Soukromí investoři usilují především o zhodnocení investice
 - Veřejní investoři mají širší spektrum cílů (hospodářský rozvoj, sféra vlivu aj.)
- Zahraniční investice a hospodářský rozvoj
 - Teoreticky by díky umožnění mezinárodního pohybu kapitálu by mělo docházet k lepší alokaci zdrojů a tím i zvýšení bohatství země
 - Smíšené výsledky otevření se zahraničním tokům (SVE×JVA×LATAM)
- Objem finančních transakcí – přes 5,3 biliony USD za den (!) v roce 2013, objem obchodu 17,8 bilionu USD za rok
- Dodatečný peněžní kapitál v něm mohou vytvářet pouze země emitující rezervní měny (případně jejich banky)

Mezinárodní finanční systém

- Mezinárodní dluhové krize
 - Krize likvidity
 - Krize solventnosti
- Podstata dluhových krizí
 - Půjčky v zahraniční měně
 - Neschopnost generovat příjmy v zahraniční měně
- Měnově suverénní stát
- Zvláštní postavení státu s rezervní měnou

Politická ekonomie dluhových krizí

- Problematika kapitálových kontrol
- Deficit vládního sektoru × deficit běžného účtu platební bilance
- Spekulativní kapitál
 - Úrokový diferenciál
 - Carry trade
- Mezinárodní věřitel poslední instance
 - MMF × FED
- 1982, 1994, 1997, 1998, 2001, 2008

Mezinárodní dluh

- MMF jako hlavní platforma, problematika kondicionality
- Hlavní zásada – dluhy musí být splaceny
- Londýnský a Pařížský klub
- Problematika oddlužení nejchudších zemí
 - Summit G20 2005
 - Iniciativa pro vysoce zadlužené země
- Argentina

Vývoj MMS

- Období před zlatým standardem (do pol. 19. stol.)
- Klasický zlatý standard (1871 – 1914)
- Období mezi světovými válkami
- Bretton-woodský systém (1945-1971)
- Současný měnový systém

Současný měnový systém

- Způsob fungování
 - Smíšený systém ve kterém ale hlavní roli hraje soubor nejdůležitějších měn s plovoucím kurzem
 - Stát si smí vybrat kurzový režim, ale nesmí navázat měnu na zlato
- Vývoj
 - 1976 – Jamajka
 - Plaza Accord
 - Směřování k celosvětovému systému plovoucích kurzů?
- Pozice USD (2013)
 - 61% světových rezerv (euro 24%)
 - 87% všech transakcí (euro 33%)
 - kotva pro směnný kurz 13 zemí světa s populací nad 1 mil. obyvatel (euro 17 zemí)